

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk

w sprawie **W. Z.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 2 października 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z dnia 21 marca 2024 r., sygn. akt II AKz 93/24

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 15 stycznia 2024 r., sygn. akt II Ko 187/23

na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. pozostawić kasację bez rozpoznania;**
- 2. obciążyć wnioskodawcę kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 15 stycznia 2024 roku w sprawie o sygn. akt II Ko 187/23 Sąd Okręgowy w Ostrołęce umorzył postępowanie w przedmiocie ponownego zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia za działalność H. Z. na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Wydatkami postępowania w sprawie obciążył Skarb Państwa.

Po rozpoznaniu zażalenia pełnomocnika wnioskodawcy Sąd Apelacyjny w

Białymstoku postanowieniem z dnia 21 marca 2024 r., sygn. akt II AKz 93/24 utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy.

Kasację od tego orzeczenia wniósł pełnomocnik wnioskodawcy zarzucając:

1. naruszenie przepisu prawa procesowego mającego wpływ na treść orzeczenia a mianowicie przepisu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 4 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego z dnia 23 lutego 1991 r. (Dz.U. Nr 34, poz. 149) poprzez wyrażenie błędnego poglądu prawnego, iż nie jest dopuszczalne ponowne ubieganie się o zadośćuczynienie na tych samych podstawach podczas gdy przepis art. 8 ust. 4 stwarza możliwość zasądzenia na rzecz osoby represjonowanej „uzupełniającego” odszkodowania i zadośćuczynienia, wtedy gdy przemawiają za tym względy słuszności, a skorzystanie z przewidzianej wskazanym przepisem możliwości stanowi odstępstwo od zasady niedopuszczalności ponownego rozpoznania sprawy prawomocnie zakończonej i uzasadnione jest tylko taką sytuacją, w której dojdzie do stwierdzenia dysproporcji pomiędzy tym, co występujący wcześniej z roszczeniem już otrzymał, a tym co otrzymałby składając wniosek obecnie.
2. Naruszenie przepisu art. 8 ust. 4 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego z dnia 23 lutego 1991 r. (Dz. U. Nr 34, poz. 149) poprzez jego niezastosowanie przy orzekaniu jako innej podstawy prawnej dochodzonego roszczenia.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasację wniesioną przez pełnomocnika wnioskodawcy należało pozostawić

bez rozpoznania.

Przepis art. 519 k.p.k. zawiera zamknięty katalog orzeczeń, od których stronie postępowania przysługuje nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci kasacji. Zgodnie z tym przepisem, kasacja przysługuje stronie tylko od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie oraz od prawomocnego postanowienia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a Kodeksu karnego. Orzeczenie, od którego możliwe jest wniesienie skutecznej kasacji, musi więc spełniać następujące przesłanki: 1/ być wyrokiem albo postanowieniem o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a;

2/ być orzeczeniem sądu odwoławczego,

3/ kończącym postępowanie;

4/ prawomocnym.

Użyte w art. 519 k.p.k. sformułowanie "kończące postępowanie", nie dotyczy przy tym zakończenia postępowania w danej instancji, lecz całego postępowania stanowiącego przedmiot procesu karnego. W takim przypadku chodzi o zakończenie postępowania co do zasadniczej kwestii, a więc co do odpowiedzialności oskarżonego wobec postawionego mu zarzutu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 r., III KK 100/16). Tylko w jednym przypadku strona uzyskuje uprawnienie do wniesienia kasacji od postanowienia - od prawomocnego orzeczenia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a Kodeksu karnego może być wniesiona kasacja, zgodnie z art. 519 in fine k.p.k. Jedynie dla podmiotów wskazanych w przepisie art. 521 k.p.k. ustawodawca przewidział możliwość wniesienia kasacji od, zasadniczo, każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie.

Na marginesie wskazać należy skarżącemu, że przepis art. 8 ust. 4 wskazanego na wstępie aktu normatywnego dotyczy takich tylko sytuacji, gdy przed wejściem w życie ustawy lutowej dana osoba uzyskała prawomocnie

odszkodowanie w wyniku rewizji nadzwyczajnej, kasacji lub wznowienia postępowania, a względy słuszności przemawiają za przyznaniem jej dodatkowego odszkodowania na podstawie art. 8 ust. 1. Tożsamy pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 stycznia 2019 r., sygn. V KK 111/18 - wskazując, że art. 8 ust. 4 ustawy lutowej dotyczy tylko jednego przypadku, tj. przeprowadzenia przed wejściem w życie tej ustawy bądź jej zmiany z dnia 19 września 2007 r. postępowania w trybie rewizji nadzwyczajnej, kasacji lub wznowienia postępowania oraz uzyskania w następstwie tych postępowań prawomocnego orzeczenia zasądzającego odszkodowanie. W świetle powyższego zaprezentowane w motywach zaskarżonego postanowienia stanowisko, zgodnie z którym nie wystąpiły przesłanki do stosowania względem wnioskodawcy w zakresie ustalonego przez sąd I instancji roszczenia przepisów ustawy lutowej, w tym przełamującego zasadę res iudicata art. 8 ust. 4, było prawidłowe.

Jak słusznie zaznaczył Sąd Apelacyjny żądanie wnioskodawcy w tej sprawie zostało oparte o te same podstawy faktycznego, co wniosek ojca W. Z. – H. Z. złożony w sprawie II Ko 235/92, co uzasadniało umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

W rezultacie więc, w przedmiotowej sprawie - na podstawie wskazanej podstawy normatywnej - należało orzec o pozostawieniu bez rozpoznania wniesionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Ponadto rozstrzygnięto o kosztach sądowych postępowania kasacyjnego.

[J.J.]

[ms]